

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Casvum Conscientiæ

Continens Praxim exactissimam De Censvris Ecclesiasticis, Aliisque Poenis, & Canonicis impedimentis, in Septem Libros distributus ...

Decisiones Casvum Conscientiæ Ex Doctrina Consiliorvm Martini Ab Azpilcveta Doctoris Nauarri collectæ, & iuxta librorum iuris Canonici dispositionem in suos Titulos distributæ

Sayer, Gregory

Venetiis, 1627

5 Coniux, adulterante coniuge, sine illius consensu, religione[m] ingredi, & profiteri, aut sacro ordine initiari valet.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13903

licentia sui superioris translatus, ad suum praesinum ordinem redire non tenetur; eo quod sic translatus, non virtute alicuius privilegij, aut facultatis specialis, sed virtute iuris communis canonici, quo licet omnibus cum superioris sui licentia de religione laxiore ad strictiorem, c. licet, de reg. (qualis est Carmelitanorum respectu Minorum) transisse censetur.

[Notandum, consiliu 89. in Novis, deest in antiquis, quia tamen sensu non differt a consil. 5. in antiquis brevitatibus caula omittitur.]

DECISIO CV.

Ex cons. 90. in Novis, deest in antiquis.

105 **Q**uamvis olim Monachi nullum suffragium, aut vocem in capitulo haberent, sed totu regimē ad Abbatem, seu Praetatum pertinebat; c. nullam, 18. q. 2. hodie tamen Abbates, seu Praetati cum consensu sui conventus regere tenentur.

TITVLVS XXIV.

De Mendicantibus.

SUMMARIUM.

1 **E**leemosinam Pauper pro certo paupere petens, & sibi retinens, bis peccat, secus si pro paupere in genere.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 4. de crimine falsi.

1 **E**leemosinam pauper pro certo aliquo paupere petens, & sibi retinens, bis peccat mentiendo, & rem alteri deoitam retinendo; nec absolui potest, nisi restituat; secus autem si pro paupere verbo generali eam peteret, & acciperet, cuius appellatione ipsa petens quoque cōtineretur, sic enim petendo, nec sibi retinendo peccaret. Arg. cap. ne quis, 2. q. 2. art. 2.

TITVLVS XXV.

De conuersione coniugatorum.

SUMMARIUM.

- 1 **M**atrimonium ratum, & non consummatum, per religionis ingressum dissoluitur.
- 2 **B**igamus est, qui matrimonium cum corrupta contrahit, & consummat.
- 3 **C**oniuix religionem profitens sine alterius consensu, nisi ab ea repetatur, in ea manere debet.
- 4 **C**oniuix religionē professus, si a coniuge reuocetur, ea mortua, aliam ducendo peccat, sed valet contractus.
- 5 **C**oniuix, adulterante coniuge, sine illius consensu, religionē ingredi, & profiteri, aut sacro ordine initiari valet.
- 6 **I**rregularis quamvis celebrando peccet, nouam tamen irregularitatem non contrahit.
- 7 **C**onjugatus propter notorium vxoris adulterium, ea inuita, religionem ingredi valet.
- 8 **C**onjugatus, aut, & quando de licentia vxoris ordinari poterit.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 2.

1 **R**eligio militum sanctis Ioannis Hierosolymitani cū vera religio sit, eamque profitentes tria vota substantialia religionis emittunt in manibus potentis eos religioni incorporare, ita Pan. in rub. de regul. consequenter matrimonium ratum, & consummatum contrahens illud per ingressum & professionem solennem religionis illius dirimere, & dissoluere potest, v. ait Conc. Trid. sess. 24. can. 6. de matr.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 8.

2 **C**ontrahens matrimonium cum corrupta, illudque consummans, Bigamus efficitur, & irregularis, c. si quis viduam, d. 24. & toto tit. de Big. qui licet ob adulterium vxoris postea cōmissum religionem ingredi, & profiteri valide possit; cap. Agarofa. 27. q. 2. & Nau. in Man. c. 22. nu. 21. ad omnes tamen non hic ex Papae dispensatione ascendere valet, nec superiores ordinis per privilegia illis concessa dispensandi super irregularitatibus cum fratribus suis, ante, vel post ingressum monasterij contractis cum illo quoad hoc dispensate queant; eo quod excipitur semper irregularitas ex homicidio voluntario proueniens, & Bigamia, nisi id expresse in privilegijs eorum exprimat.

DECISIO III.

Ex cons. 3. alias 6.

3 **C**onjugatus absens in longinquam regionem, & fido postea testamento se mortuum fingens, si vxor illū vere mortuum esse credens, monasterium intrat, & solemniter professionem emittit, eam tamen non emissura, nisi mortuum maritum crederet, qui tamen postea superviuere probatur, licet vxor sic ingressa monasterium a marito illam repetentē educi possit; placet de conuersione coniug. ipsa tamen sponte sua nec ad seculum redire, nec maritum approbantem suam professionem repetere potest, c. consuluit, de voto, nisi incontinenter viueret, & episcopus ex officio suo iuberet, vt simul cohabitarent; c. cōsis c. vxoratus de conuers. coniug. eo quod votum iuste emissum ex eo quod nullū credidit maritum mortuum, seruandum est, c. magna, de voto, & votum continentiae coniugis, sine consensu alterius, quoad vouentis praeiudicium, licet non ad coniugis alterius praeiudicium valet, ita Gl. in d. c. vxoratus, vnde nec sic vouens debet petere potest, quamuis reddere teneatur, d. c. placet. & potest vir in proposito euenire, & ipse etiam religionem profiteri.

DECISIO IV.

Ex cons. 4. alias 9.

4 **Q**ui inuita vxore intrat, & profiteretur solemniter aliquam religionem approbatam, & postea repetitus ab vxore, cum ea matrimonialiter viuit, licet ea mortua aliam ducendo peccat, matrimonium tamē sic contractū valet; Quia votum illud professionis inuita vxore factū, licet non valuisse solemne quoad praeiudicium vxoris suae, quae in maritum potestatem habuit, neque quoad obligandum eum religioni ex Panor. in c. quidam intrauit de conuers. coniug. valuit tamen tāquam votum simplex, votique simplicis cōtinentiae tantum virtutem habuit; ex Syl. ver. diuortium q. 16. & Sot. 4. d. 27. q. 1. artic. 4. vouēs autem castitatem, vel religionem voto simplici, quamuis matrimonium sine dispensatione contrahendo peccet, contractum tamen tenet. c. Rufinus, qui cleric. vel monac.

DECISIO V.

Ex cons. 5. alias 14.

5 **C**onjugatus de licentia coniugis suae promittentis, & iurātis se castitatem perpetuā seruaturum, & intraturū religionem per instrumentū publicum, qui tamen postea religionem intrare nolit, sed vitam inhonestam, & adulteram agit, licet religionem ingredi, & profiteri, aut in seculo manens, sine alio vxoris suae consensu presbyterio ordinari pōt, ita vt ab episcopo, vel aliquo alio ad eā redire, vel ab officio suo suspendi nequeat. Quia licet cōiuix regulariter ad sacros ordines promoueri non possit, c. cū sit, de conuers. coniug. aut religionem ingredi, nisi ipsa quoque eam ingrediatur, maxime si sit uicinis, & de fornicatione suspecta; ad Apostolica n. tit. eo. si tamen de consensu vxoris promittentis, & iurantis seruare cōtinentiam, & intrare religionem ordinetur, aut profiteatur ordinatio, aut professio facta valet, & ordine accepto viui, & in religione manere tenetur, adeo vt vxor ipsa, q. cōsenserit,

scopo, ut ea, quæ uouit, adimpleat, compelli potest, ut ait Pan. in d. c. ad Apostolicam, & in c. significauit. ut. eo. Non solum ea ratione, quod de substantia professionis mariti non sit professio uxoris, sed consensus ipsius cum uoto continentia, si non sit de fornicatione suspecta, & cum uoto religionis, si suspecta sit: ex c. cum uxoratus & c. ad Apostolicam, & c. significauit, de conuer. coniug. sed etiã illa alia, quod coniuge adulterante coniux innocens ab omni seruitute, quam illi debet, ratione coniugij, liberatur. c. Agathosa. 27. q. 2. ita ut licitè sacros ordines suscipere, aut religionè profiteri, sine ulla iudicis sententia, maximè si adulterum manifestum sit, tuta cõscientia possit. c. significasti, de diuorij, & Nau. in Man. c. 22. nu. 21.

DECISIO VI.
Ex cons. 11. alias 2.

Duens concubinam, quæ post consummatum matri monium ad suum concubinarium rediit, ob quam causam maritus in partes longinquas recedens tacito matrimonio religionem proficitur, & sacris ordinibus etiam presbyteratus insignitur, & Missas celebrat, quamuis male ordines suscipiendo in irregularitate ob Bigamiam incurfa, a solo Papa dispensabili, & in eadem etiam irregularitate celebrando, peccet. c. Acutius, & c. deinde d. 26. & c. 1. de bigam. omnique privilegio clericali careat, c. 1. de big. in 6. factaque professio ob adulterium uxoris tenet. c. Agathosa. 27. q. 2. Nouam tamen irregularitatem celebrando in irregularitate non contrahit, ex Inno. in c. si celebrat. de cler. ex com. ministr. & Nau. in Man. c. 27. num. 194. & post dispensationem super irregularitate Bigamiae, & mala ordinum assumptione, & executione licitè celebrare potest, quamuis aliqui exinde scandalizentur, cum scandalum solum actuum, & non passiuū attendendum sit ex S. Th. 2. 2. q. 43. ar. 7. & 8.

DECISIO VII.

Ex cons. 10. in Nouis, deest in antiquis.

Cum per adulterium notorium uxoris ipso iure absque sententia separationis solum sit matrimonium quoad thorum, & cohabitationem, adeo ut ipsa adultera restitutionem uiri petere non possit, c. Significasti, de diuor. consequenter maritus, inuita uxore religionem ingredi, & ordines sacros suscipere ualet, ex Gl. in cap. Agathosa, verb. conuersionis, 27. q. 2. cum quoad hunc effectum ordo sacer. & monachus parificentur, c. coniugatus, & c. cum sis, de conuer. coniug.

DECISIO VIII.

Ex cons. 13. in Nouis, deest in antiquis.

Conugatus de licetia uxoris suæ nondum carnaliter cognita, aut etiam cognita in illè ordinari poterit; Arg. c. qui uxorè, 33. q. 5. etiã si uxor monasterium non ingrediatur, dummodo uoueat continentiam, c. coniugatus, de conuerf. coniug. & etiã si uxor continentiam non uoueat, modo sit senex, uel alias extra susceptionem incontinentiæ ut tamen religionem profiteatur, consensus uxoris non sufficit etiam uotum continentia emitentis, nisi ipsa etiam religionem ingrediatur, c. 1. & c. cum sis, de conuerf. coniug. quando quidem monachismus plus separat, quam sacerdotium, unde etiam quoad vinculum tollit matrimonium ratum, sed non consummatum, quod non facit sacerdotium, c. ex publico. de conuer. coniug. & Extrauag. 1. de uoto, Ioan. 22. & quia sacerdos melius potest prouidere uxori remanenti in seculo, ne fornicetur, quam monachus inclusus.

TITVLVS XXVI.

De conuersione infidelium.

SVMMA RIVM.

1 Infidelis uxore conuersa aliam ducens, si postea ipse con-

uertatur, ad priorem nondum alteri nuptam, redire tenetur.

- 2 Infidelis conuersus, antequam aliam ducat, uxorem infidelem monere debet.
- 3 Infidelium coniugum alter conuersus, aliam ducere potest, seruatis tamen requisitis.
- 4 Iudeorum infantes apud parentes educari debent.

DECISIO I.

Ex cons. 1. alias 3.

Infidelis habens uxorem, quæ ad fidem conuersa, innupta manet secundam ducere non potest, & si de facto secundam ducat, & ex ea liberos generat, & cum ea ipse quoque postea ad fidem conuertatur, uiuente adhuc priore innupta sicut ad priorem nondum nuptam, si ipsa uelit redire, tenetur, ita etiam ipsa consentiente, cum Papæ dispensatione, cum secunda licite remanere potest. Quia cum inseparabilitas matrimonij de lege naturæ sit ex S. Th. quarto, dist. 33. quæst. 2. art. 1. quam naturæ legem neque conuersio ad fidem, neque baptismus tollunt, sed perficiunt, ex eodem S. Thom. quarta, dist. 39. quæst. 2. artic. 3. & contra legem naturæ sit ut quis eodem tempore duas uxores habeat, c. gaudemus, de diuor. & S. Thom. 4. dist. 33. quæst. 1. consequenter uiuente prima uxore, & innupta manente, infidelis maritus secundam ualde sine dispensatione ducere nequit, & si ducat matrimonium non ualet. Quamuis enim coniux conuersa, nolente coniuge marito se conuertere, post pertinaciam eius alteri fidelis licite nubere possit, c. si infidelis, 28. q. 1. & c. quanto, & c. gaudemus, de diuor. prius tamen matrimonium nec per conuersionem aut baptismum, nec per coniugis infidelis pertinaciam, donec alteri realiter nubat, soluitur: Gl. in ca. gaudemus, de diuor. et Sanct. Thom. 4. dist. 39. quæst. 1. artic. 1. 2. et 3. Quod matrimonium secundum quia sacramentum est, prius matrimonium quod sacramentum non fuit, sed tantum contractus indissolubilis, & nondum ratum, uel ait S. Th. in dicto artic. 5. uel. sed contra. dissoluit. Cum ergo Papa ex iusta causa super matrimonio a fidelibus contracto rato, nondum consummato dispensare queat, ut hi qui contraxerunt, cum aliis contrahere possint; Gloss. in cap. ex publico, de conuerf. coniug. et Nauar. in Manual. capitul. 22. numer. uigesimo primo, a fortiori super matrimonio inter dictos infideles legitime contracto, quod non fuit ratum, eo quod non erat sacramentum, sed solum contractus putus habens inseparabilitatem naturalem, sola lege naturæ, inductam, et nuda a significatione sacramentalis, iusta ex causa dispensare potest, et prouide efficere potest ut accedente consensu prioris uxoris conuersæ innuptæ manentis (cuius consensus causa iusta est dispensandi) uir eius, qui ad huc infidelis cum alia infideli postea contraxit, cum eadem conuersus ad fidem remaneat.

DECISIO II.

Ex cons. 2. alias 1.

Infidelis constante matrimonio legitimo cum prima, aliam ducens uxorem, cum qua postea ad fidem conuersus sacrum baptismum cum illa suscepit, prima uxore legitima in infidelitatis errore permanente, primam illam legitimam prius monere, expectare, & uoluntatem eius explorare tenetur, cum ad fidem conuerti, & baptizati, & cum eo cohabitare uelit, quam cum secunda illa ad fidem simul cum ipso conuersa, & baptizata matrimonium legitimum contrahere possit; Quia cum prius matrimonium per solam conuersionem ad fidem non sit dissolutum, nec per infidelis obstinationem, ante secutum matrimonium legitime contractum, & si conuersus non teneatur coniuere coniugi non conuersæ, si uoluit; nouum tamen matrimonium contrahere, aut uotum continentia emittere non potest, nisi prius aliqua honesta rogatione, & monitione, aut alia probatione sufficienti de obstinatione prioris appareat nolentem.